Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach

https://www.kielce.uw.gov.pl/pl/obsluga-klienta/moje-prawa-w-urzedzie/6476,Rzecznik-Praw-Obywatelskich.html
26.04.2024, 00:51

Rzecznik Praw Obywatelskich

I. Informacje ogólne

Instytucja rzecznika praw obywatelskich została utworzona w 1987 r. Rzecznik praw obywatelskich stoi na straży praw i wolności obywateli określonych w konstytucji i innych przepisach prawa.
Rzecznik jest w swej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie o rzeczniku praw obywatelskich. Nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej, aresztowany lub zatrzymany bez zgody Sejmu.
Rzecznika powołuje Sejm, za zgodą Senatu, na wniosek marszałka Sejmu albo grupy 35 posłów. Rzecznikiem może być obywatel polski wyróżniający się wiedzą prawniczą, doświadczeniem oraz wysokim autorytetem ze względu na wysokie walory moralne.
Kadencja rzecznika trwa cztery lata, licząc od dnia złożenia ślubowania przed Sejmem. Ta sama osoba nie może być rzecznikiem dłużej niż dwie kadencje. Obowiązków rzecznika nie można łączyć z innym zatrudnieniem lub funkcją publiczną.
Sejm może odwołać rzecznika przed upływem kadencji, jedynie jeżeli urzekł się wykonywania obowiązków, stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby, ułomności lub upadku sił albo sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu.

II. Zakres działalności Rzecznika Praw Obywatelskich

Rzecznik stoi na straży praw i wolności obywatelskich.
Ochrona praw i wolności obywatelskich obejmuje nie tylko obywateli polskich, ale także cudzoziemców w zakresie przysługujących im w Polsce praw i wolności.
W sprawach o ochronę praw i wolności obywateli rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji obowiązanych do przestrzegania i realizacji tych praw i wolności, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.
Rzecznik jest szczególnym organem kontrolnym. Nie zastępuje sądów i organów administracji, nie wydaje decyzji i orzeczeń.
Do właściwości rzecznika nie należą sprawy sporów pomiędzy obywatelami, sprawy, w których toczy się postępowanie, apele i protesty polityczne, żądania uchylenia lub zmiany obowiązujących ustaw, sprawy wizowe, udzielanie porad prawnych.
Rzecznik nie dokonuje wykładni obowiązującego prawa. Nie ma prawa do inicjatywy ustawodawczej.
Ocena, czy ustawa jest sprawiedliwa może być dokonywana przez rzecznika jedynie na podstawie porównania z konstytucją lub z wiążącymi Polskę aktami międzynarodowymi.

III. Tryb postępowania Rzecznika Praw Obywatelskich

Rzecznik podejmuje czynności przewidziane w ustawie (ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich Dz.U. z 1991 r. NR 109, poz. 471), jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszenie praw i wolności obywatela.
Podjęcie czynności przez rzecznika następuje na wniosek obywateli lub ich organizacji, na wniosek organów samorządów, z własnej inicjatywy.
Wniosek kierowany do rzecznika jest wolny od opłat i nie wymaga zachowania szczególnej formy.
Podjęcie czynności przez rzecznika następuje z zasady po wyczerpaniu wszystkich prawnych środków odwoławczych.
Rzecznik samodzielnie decyduje o sposobie rozpatrzenia spraw.

Rzecznik może:

- podjąć sprawę,
- poprzestać na wskazaniu wnioskodawcy przysługujących mu środków działania,
- przekazać sprawę według właściwości,
- nie podjąć sprawy, zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy.

Prowadząc postępowanie rzecznik może:

- zbadać każdą sprawę na miejscu,
- zażądać złożenia wyjaśnień,
- żądać przedłożenia informacji,
- zaskarżyć do Trybunału Konstytucyjnego niezgodność aktu ustawodawczego z konstytucją lub innego aktu normatywnego z konstytucją lub aktem ustawodawczym,
- występować do trybunału Kostytucyjnego o dokonanie powszechnie obowiązującej wykładni prawa,
- występować do Sądu Najwyższego z wnioskiem o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości,
- wnosić rewizje nadzwyczajne do Sądu Najwyższego od każdego prawomocnego orzeczenia.

W związku z rozpatrywanymi sprawami rzecznik może przedstawić właściwym organom, organizacjom i instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony praw i wolności obywateli i usprawnienia trybu załatwienia ich spraw.
Rzecznik może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie ub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących praw i wolności obywateli.
Rzecznik przedstawia corocznie Sejmowi i Senatowi sprawozdania ze swojej działalności i uwagi o stanie przestrzegania praw i wolności obywateli. Sprawozdanie rzecznika podaje się do wiadomości publicznej.
Rzecznik wykonuje swoje zadania za pomocą Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Zadania i organizację biura określa statut, który nadawany jest przez marszałka Sejmu na wniosek rzecznika.
Na wniosek rzecznika marszałek sejmu może powołać nie więcej niż trzech jego zastępców, w tym zastępcę do spraw żołnierzy.
Rzecznik, za zgodą Sejmu, może ustanowić swoich pełnomocników terenowych.

Źródło: Centrum Edukacji Obywatelskiej

Adres:
Rzecznik Praw Obywatelskich
Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa

Przyjęcia interesantów:
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
poniedziałek: w godz. 9.00 - 17.00
wtorek - piątek: w godz. 9.00- 15.00
telefon: +48 (22) 551 77 00 (centrala); 551 77 60; 551 78 11

Pliki do pobrania

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (fragmenty)
44.69 KB

Data publikacji : 25.06.2013 14:00

Ustawa z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich
78.32 KB
Data publikacji : 25.06.2013 14:00

Serwis Internetowy Rzecznika Praw Obywatelskich